

Εννέα νέα στοιχεία εγγράφονται στο Εθνικό Ευρετήριο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ελλάδας

/ [Παιδεία και Πολιτισμός](#)

Με απόφαση της Υπουργού Πολιτισμού και Αθλητισμού Λίνας Μενδώνη, εθιμικά δρώμενα, πολιτισμικές πρακτικές και κοινωνικές τελετουργίες από όλη την Ελλάδα, εγγράφονται στο Εθνικό Ευρετήριο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ελλάδας.

Συγκεκριμένα, εγγράφονται οι Μάηδες της Μακρινίτσας Πηλίου, η βοσκική και ο κόσμος του βοσκού στον Ψηλορείτη, τα Ιστορικά Καφέ, η Νύχτα των Στοιχειών στην Άμφισσα, οι Αράπηδες Μοναστηρακίου Δράμας, η παραδοσιακή πρακτική της άρδευσης με σηκωμένο αυλάκι στο Κυριακοχώρι Φθιώτιδας, το έθιμο των Σίχνων στο Λιτόχωρο Πιερίας, το Γαϊτανάκι της Ανάληψης στην Αιτωλοακαρνανία και ο

Χορός Σέρα των Ποντίων.

Οι Μάηδες της Μακρινίτσας Πηλίου

Πρόκειται για επιτελεστικό δρώμενο, χαρακτηριστικό των παραδοσιακών κοινοτήτων του αγροτικού χώρου, που αναβίωσε με πρωτοβουλία της ίδιας της κοινότητας, λόγω της σημασίας του για τη συλλογική μνήμη και ταυτότητα της Μακρινίτσας. Σήμερα, είναι σημαντικό πολιτιστικό γεγονός για τον Δήμο Βόλου και προσελκύει πλήθος επισκεπτών. Η επιτέλεση του δρώμενου, ως αγροτικό φυσιολατρικό έθιμο, χαρακτηρίζεται από μαγικοθρησκευτικό δραματοποιημένο θέαμα και μιμόδραμα με διαφορετικούς μουσικούς σκοπούς και μεγάλο ενδυματολογικό ενδιαφέρον. Το δρώμενο των Μάηδων αποτέλεσε διαχρονική πηγή έμπνευσης για πολλούς καλλιτέχνες, όπως ο Θεόφιλος και ο Νίκος Χριστόπουλος, έως σύγχρονους εικαστικούς, ακόμη και ομάδες εικαστικών graffiti.

Η βοσκική και ο κόσμος του βοσκού στον Ψηλορείτη

Πρόκειται για ένα σύνολο παραδοσιακών τεχνικών και πολιτισμικών πρακτικών που συνδέονται άμεσα με την καθημερινότητα των βοσκών και την επιβίωσή τους. Αποτελεί συνδυασμό στοιχείων που συνθέτουν την κτηνοτροφική δραστηριότητα και το ήθος στις ποιμενικές κοινότητες, με διαχρονικά καθοριστική επίδραση στο σύστημα αξιών, την οικονομική και κοινωνική ζωή καθώς και τον πολιτισμικό χαρακτήρα των ορεινών κοινοτήτων στο βουνό της Ίδης. Η ποιμενική ζωή στον Ψηλορείτη ή βοσκική, έχει ιδιαίτερη σημασία για τους φορείς και τις κοινότητές τους, καθώς, παρά τους κοινωνικοοικονομικούς μετασχηματισμούς, συνιστά έναν λειτουργικό κώδικα για τη διαφύλαξη των διαπροσωπικών και διακοινοτικών σχέσεων, με την εξωδικαστική επίλυση των διαφορών μεταξύ των κατοίκων και την αποφυγή εσωτερικών κοινωνικών κρίσεων, ενισχύοντας το αίσθημα του ανήκειν και το κοινοτικό πνεύμα.

Τα Ιστορικά Καφέ

Τα Ιστορικά Καφέ, κάποια από τα οποία μετρούν ζωή περισσότερο από 100 χρόνια, αποτελούν σημείο αναφοράς και χώρους, με ιδιαίτερους συμβολισμούς για τις τοπικές κοινωνίες, όπου λειτουργούν. Η μέχρι στιγμής καταγραφή τους περιλαμβάνει το Καφέ Κήπος στα Χανιά, το Καφέ Mevlana στη Ρόδο, τα Καφέ Ερμής και Πανελλήνιο στη Μυτιλήνη, τη Λέσχη Κομοτηναίων στην Κομοτηνή, το Μεγάλο Καφενείο στην Τρίπολη, το Καφέ Ωραία Ελλάδα στην Αθήνα και το Μεγάλο Καφενείο στην Άμφισσα. Τα Ιστορικά Καφέ έχουν συμβάλει πολλαπλά στη διαμόρφωση πολιτισμικών πρακτικών εντός του αστικού χώρου, αλλά και στη διαμόρφωση της αστικής κοινωνικότητας, τόσο στο παρελθόν όσο και σήμερα.

Η Νύχτα των Στοιχείων (Το Στοιχείο της Χάρμαινας)

Η αναπαράσταση του τοπικού θρύλου του Στοιχείου της Χάρμαινας πραγματοποιείται το τελευταίο Σάββατο των Αποκριών, στην Άμφισσα. Η νέα αυτή εθιμική πρακτική τελείται τα τελευταία 25 χρόνια στην πόλη της Άμφισσας. Μέσα από τη δραματοποίηση του τοπικού θρύλου αναδεικνύεται η σημασία που αποδίδεται από τη συλλογική μνήμη και την προφορική παράδοση στο νερό, ως πηγή ζωής και κινητήρια δύναμη των βυρσοδεψείων (ταμπάκιων), χάρη στα οποία άνθισε η οικονομία της Άμφισσας των νεότερων χρόνων. Το δρώμενο αναδεικνύει όχι μόνο το παρελθόν της πόλης (π.χ. την τοπική τέχνη της βυρσοδεψίας που άλλοτε ανθούσε), αλλά και τη σύγχρονη πολιτιστική ταυτότητα της Άμφισσας.

Αράπηδες Μοναστηρακίου Δράμας

Η επιτέλεση του εθίμου των Αράπηδων αποτελεί κορυφαίο πολιτιστικό γεγονός για το Μοναστηράκι με ιδιαίτερη σημασία για τη διατήρηση της αίσθησης της κοινής καταγωγής, της ιστορίας και της ταυτότητας της κοινότητας. Τελείται την ημέρα των Θεοφανείων με σκοπό «το καλό και τη σοδεία», ενώ η διαφύλαξη του εθίμου βασίζεται στη συμμετοχή των νέων. Οι «Αράπηδες» είναι μια ομάδα νέων ανδρών μεταμφιεσμένων με μαύρες κάπες και ψηλές οξυκόρυφες μάσκες από γιδοπροβιές, κουδούνια στη μέση και ξύλινο σπαθί στα χέρια. Συνοδευόμενοι από τους, επίσης, μεταμφιεσμένους «Παππούδες», «Γκιλίγκες», «Τσολιάδες» και υπό τους ήχους των τρίχορδων αχλαδόσχημων λυρών και νταϊρέδων, περιφέρονται στον οικισμό χορεύοντας. Η «τσέτα», η ομάδα των μεταμφιεσμένων, συγκροτείται αποκλειστικά από νέα παιδιά και άνδρες του χωριού ηλικίας 14 έως 40 χρόνων.

Η παραδοσιακή πρακτική της άρδευσης με σηκωμένο αυλάκι στο Κυριακχώρι Φθιώτιδας

Πρόκειται για το υδραυλικό έργο με το οποίο πραγματοποιείται η άρδευση των

καλλιεργειών από τον 18ο αιώνα μέχρι και σήμερα. Οι Κυριακοχωρίτες συλλέγουν με φράγμα το νερό ορεινού παραποτάμου του Ινάχου και με τη βοήθεια μόνο της βαρύτητας το διοχετεύουν σε μακρύτατο υδραύλακα, το αποθηκεύουν σε υπαίθρια μεγάλων διαστάσεων στέρνα και στη συνέχεια το διανέμουν με μικρότερα αυλάκια σε κάθε κήπο χωριστά. Με την παραδοσιακή αυτή πρακτική παράγουν πολύτιμα αγροδιατροφικά προϊόντα ενισχύοντας την τοπική κοινωνία, πάντα με σεβασμό στο φυσικό περιβάλλον. Η παράδοση του Σηκωμένου Αυλακιού, φορέας της οποίας είναι πρωτίστως τα εβδομήντα νοικοκυριά του Κυριακοχωρίου Φθιώτιδας, συνδέεται με αντιλήψεις, γνώσεις και πρακτικές που αφενός συνάδουν με έναν βιώσιμο τρόπο διαχείρισης των φυσικών πόρων και αφετέρου προάγουν το πνεύμα αλληλεγγύης και συνεργασίας της κοινότητας, αλλά και την ευημερία της. Η παράδοση μεταδίδεται από γενιά σε γενιά, με τρόπο βιωματικό.

Το έθιμο των Σίχων στο Λιτόχωρο Πιερίας

Τα Σίχνα ή «σιχνοφόρια» είναι έθιμο που χαρακτηρίζει τον εορτασμό των Θεοφανείων στο Λιτόχωρο Πιερίας (Δήμος Δίου-Ολύμπου). Πρόκειται για σημαίες διαστάσεων 1,50 x 1,15 μέτρων περίπου με έντονα χρώματα, οι οποίες στο κέντρο τους είναι σχηματισμένος σταυρός. Πολλές φορές τα Σίχνα είναι αφιερώματα συντεχνιών και οικογενειών ναυτικών, που συμμετέχουν, με συγκεκριμένο τυπικό, στην καθαγιασμό των υδάτων και τον εορτασμό των Φώτων, στο Λιτόχωρο. Η σημασία του εθίμου, που τελείται, σχεδόν αδιάλειπτα, τους δύο τελευταίους αιώνες, για την τοπική κοινωνία του Λιτοχώρου Πιερίας είναι μεγάλη, ενώ αποτελεί ιδιαίτερη τιμή για κάποιον να κρατήσει το Σίχνο, κατά τη διάρκεια της τελετής.

Το Γαϊτανάκι της Ανάληψης

Πρόκειται για εθιμικό δρώμενο που επιτελείται τη Δευτέρα του Πάσχα, στην πλατεία του χωριού Ανάληψη (πρώην Δερβέκιστα), του Δήμου Θέρμου Αιτωλοακαρνανίας. Άντρες, γυναίκες και παιδιά χορεύουν όλοι μαζί και τραγουδούν το «Γαϊτανάκι», χωρίς τη συνοδεία μουσικών οργάνων. Το δρώμενο, στο οποίο συμμετέχουν όλοι οι κάτοικοι του χωριού αλλά και όσοι έχουν μετοικήσει, αποτελεί στοιχείο ενδυνάμωσης των σχέσεων των μελών της κοινότητας και ενίσχυσης του αισθήματος της κοινής καταγωγής, ιδιαίτερα εκείνων που ζουν μακριά από την Ανάληψη.

Χορός Σέρρα

Γνωστός και με τις ονομασίες Τρομαχτόν, Πυρρίχιος, Λάζικον, ο Χορός Σέρρα αποτελεί ιδιαίτερα σημαντική έκφραση της συλλογικής ταυτότητας των Ελλήνων Ποντίων – προσφύγων και μεταναστών- σε όλη την ελληνική επικράτεια, καθώς και σε όλο τον κόσμο. Χορεύεται ένοπλος, αποκλειστικά από άνδρες και μιμείται σχήματα μάχης. Συνοδεύεται μουσικά από τον ήχο της λύρας και του νταουλιού, είτε του αγγείου και του νταουλιού. Ιδιαίτερα σημαντική είναι η δημόσια επιτέλεση του χορού, κατά τις εκδηλώσεις Μνήμης της Γενοκτονίας του Ποντιακού Ελληνισμού. Ο χορός Σέρρα τόνωσε το ηθικό των Ελλήνων Ποντίων στην περίοδο των διωγμών και της Γενοκτονίας (1916-1922) και στα πρώτα δύσκολα χρόνια της μετεγκατάστασής τους στην Ελλάδα.